

Hej, ráérünk arra még!

A múlt őszi választások után a vajdasági magyarság azt várta, hogy az új törvényhozó testületek mindent megtesznek azért, hogy rövid időn belül eltűnjenek a múlt rendszer nyomait, a miloševići rezsim zászlóvivőit a küzdőtérrel. Ám múlnak a hónapok, s az új közéleti funkcionáriusok java része még csak az ígéretre sem jutott el, ami a jobbat, újat illeti. Nézzük csak a tartományunkat, a Vajdaságot! Soha ennyi magyar képviselő nem ült még a tartományi képviselőházban, soha ennyi magyar funkcionáriust nem találtunk ott. S az eredmény? ... Talán Čanak és a hozzá hasonló gondolkodásúak jelentik még a reményt, hogy valami történik a tartomány autonómiája körül. Azaz inkább úgy fogalmazok: ők fogják képezni azt a központi kérdést, amely körül Belgrád és Újvidék összecsap. Ez pedig éppen a tartomány autonómiája, az itt megteremtett eszközök decentralizációja lesz!

Pedagógus vagyok. Ebből ered érdeklődésem a közoktatás iránt. Fél évvel a választások után még mindig a belgrádi miniszter nevezi ki az iskolák igazgatóit, az iskolaszékek tagjait. Azt mondják az illetékesek, a községi közoktatásügyi megbízott javaslatára történik az illető személyek kinevezése. Feltételezem, hogy ez így is van. Ugyanakkor nem értem, hogy a minisztériumnak miért nem volt annyi ideje, hogy az 1991. évi törvény néhány szakaszának megváltoztatásával, vagy Uram bocsáss, törvényerejű rendelettel mindezeket a teendőket átruházza a községekre.

Emlékezzünk még a közoktatási érdekközösségekre. Valaha ezek rendelkeztek azokkal a községi pénzeszközökkel, amelyeket a közoktatásra fordíthattak. A decentralizáció valahol itt kell, hogy kezdődjék: a közoktatásra fordítandó eszközök decentralizációjával, hogy az alapok kezelői a legracionálisabban költsek a céleszközöket. Magyar nemzetiségű a tartományi közoktatási titkár. Ennek ellenére nem tapasztalom, hogy a kisebbségi népcsoportok érdekeit tartaná szem előtt fellépéseiben. A céleszközök decentralizációja terén sem! A decentralizált eszközforrások alapok ésszerű

feltöltése sok mindent maga után vonna. Pl. a hadsereg költségvetésének megkérdőjelezését, a rendőrség, biztonsági erők számát stb.

Kb. 1500 érettségiző középiskolás tanult az idén Magyarországon. Velük kapcsolatban Orbán Viktor miniszterelnök arról beszélt, hogy csak önköltségesként tanulhatnak az ottani egyetemeken. Tehát jöjjenek vissza, s a státustörvény szellemében itt kapnak majd támogatást. Több oka van annak, hogy már középiskolásként ott tanulnak fiataljaink. Az egyik igen lényeges ok egyértelmű: az iskolák fölszereltsége. Az eszközök decentralizációjával nálunk is a községen, a szülőkön múlna, hogy gyermekeink európai szintű nevelésére mennyit költünk.

Összetettebb kérdést képeznek a tanterveink. A jelenleg érvényes tantervek 1991. május 31-én jelentek meg a Hivatalos Lapban, tehát egy más szövetségi állam ideológiája található a társadalomtudományi-művelődési anyagban, így pl. a magyar nyelv és irodalom tananyagában is. A néhai szövetségi állam megszűnt (a 3. Jugoszlávia is megszűnőben), s tanterveink továbbra is forgalomban vannak, mintha mi sem történt volna.

Bunyik Zoltán tartományi közoktatási titkár megethette volna, hogy legalább a kisebbségi közösségek körében szakbizottságokat szervez a nemzeti tárgyak tanterveinek összeállítására. Ugyanakkor ő az Ideiglenes Magyar Nemzeti Tanács oktatási bizottságának elnöke is. Ha más beosztásban nem, ebben legalább a magyar iskolák tanterveit kidolgozhatta volna. Állítólag a pedagógusszövetség készített egy tantervjavaslatot. De miért egy civil szervezet és miért nem egy hivatalos szerv foglalkozik a kérdéssel?!

A VMSZ-nek is van oktatási bizottsága. Satai Pál halála óta ez a bizottság össze sem ült, nemhogy tevékenykedne. Pedig szükség lenne állásfoglalásra. Nem értem, hogy a Szövetség miért nem működteti a bizottságát. Tudni kell, hogyha sor kerül (végre!) a tantervek revíziójára, a párt önálló javaslatot terjeszthetne

be a tartományi, illetve köztársasági törvényhozásba. S akkor még mikor születnek meg az új tankönyvek? Legalább két év, amíg gyermekeink belőlük tanulhatnak...

A Magyar Szó hetente közöl aggasztó híreket a magyar pedagógushiányról. A szabadkai Szabad Lyceumnak kellett fölvetnie a kérdés megoldását: magyar pedagógiai kart kell létesíteni Szabadkán. Az ötlet gyakorlatiasnak bizonyult, mert a szervezőbizottság már előkészítette projektumát, amely előíranyozza óvónők, tanítók és kétszakos tanárok képzését. Ugye, mintha ilyen már létezett volna Szabadkán, ha nem is a fenti néven? Csak egy a baj: a tanítóképző jelenleg albérlő az Építőmérnöki Karon. És van vagy 700 könyve is!... A miniszter úrnak pedig annyi a gondja az igazgatók, iskolaszékek kinevezése körül, hogy nem jut ideje egy végzést aláírni arról, hogy az óvónőképző épületét visszaadja eredeti tulajdonosának. Azt az épületet, ahol többek között gazdag könyvtár is van...

Apropó, könyvtár! A sajtó szerint az Aracs Társadalmi Szervezet 42000 kötetnyi könyvet kapott valamilyen magyarországi szervezettől. Ezt a jelentős mennyiségű könyvet osztja el a szervezet könyvtáraknak, iskoláknak. Csak azt nem értem, miért nem államközi kapcsolattal rendezik ezeket a kérdéseket. Pl. a tartományi Tankönyvkiadó is kaphatta volna ezeket a (zömmel tan-) könyveket, s eljuttathatta volna őket a megfelelő pecséttel az érdekelt intézményekbe. Így azok az osztályokban is hasznosíthatók lennének.

Öreg vagyok ahhoz, hogy a fenti hiányosságokat megértsem. Ám a kor azzal jár, hogy sok mindenre emlékezünk. Rosszra is, jóra is. De hát miért nem alkalmazzuk hatékonyan a jó megoldásokat? Vagy az új szűnyogok éhesebbek?!

